

Zijn laatste nacht

Onrustig ligt hij op zijn krib te woelen en te draaien. Telkens neemt hij zich voor, zich niet meer te verroeren en blijft hij een oogenblik stil kijken naar het getraliede venster in den muur, het eenige voorwerp, dat zichtbaar is in de duisternis van de cel.

Altijd heeft hij rustig geslapen, maar nu, den laatsten nacht. . . . Hij gaat zijn gedachten samentrekken op den dag van morgen, die lang verbeide dag, welks datum staat vermeld op het officiële stuk papier, dat aan den wand van zijn cel hangt en waar hij drie jaar tegenaan gekeken heeft. Drie jaar! Zijn zenuwgestel heeft het doorstaan. De cel heeft hem niet klein gekregen, intégendeel, hij heeft de cel onder de knie. Standvastig heeft hij vertrouwd op zijn kracht, plannen maakt, overwogen hoe hij de dingen zal aanpakken, als hij straks opnieuw begint, en zijn wil gespannen op het voornemen, zich met eigen hand te zuiveren van de smet van zijn fout. Zoo kreeg hij de cel er onder.

En nu die onrust. Waardoor? Het is niet de eerste keer, dat deze bezoeker aan het luikje van zijn hart klopt. Die andere bezoeker, die oude dame, is daarmee begonnen.

Die gedachte schuift hij weg. Daar nu niet over peinzen. Liever denken aan vroeger, toen hij zaken deed en geld verdiende. Dat deed hij graag, praten over zaken en geld verdienen. Toch was hij een Christelijk man. Maar zijn geloof was verschrompeld, langzaam aan verworpen tot een vormgeloof.

De zaken gingen goed. Maar er deed zich iets voor, een moeilijkheid, een kink in de kabel, een struikelblok, dat moest worden weggeruimd. Hij nam een maatregel, die de moeilijkheid radicaal weg werkte, maar een maatregel, die er niet mee door kon. Fraude plegen was zijn bedoeling niet, een falsaris wou hij niet worden, maar omstandigheden dwongen soms tot ongewone noodzaak. Bovendien was het maar voor tijdelijk.

Het plan faalde. Wel werkte de maatregel aanvankelijk goed, maar hij was niet meer te herroepen en werkte zich voortdurend vaster in. Toen begreep hij, dat het verkeerd zou gaan. Maar hij bleef hopen. Misschien kwam er ongedacht nog uitkomst.

Toen was de catastrofe gekomen. Insluiting van zijn persoon in het Huis van Bewaring, débacle voor zijn ge-

zin, waar de familie aan te pas moest komen, en ten slotte het vonnis.

Na zijn veroordeeling was er een dominee gekomen, werkzaam voor de reclasseering. Dat bezoek had hem koud gelaten.

Enkele weken later kwam er iemand van het Leger des Heils. Hij had hem correct en beleefd te woord gestaan, maar verder, och, wat beteekende zoo'n Leger des Heils-mannetje?

Een poos liet men hem met rust. Meer en meer ging hij leven in de toekomst, overlegde, berekende.

Maar onverwacht, toen zijn straftijd voor de helft verstreken was, kwam daar een bejaarde dame bij hem. Haar verschijning imponeerde, haar optreden was rustig, zé had iets gedistingeerd, zij was een partij, zijn stand waardig. Ook zag hij iets aan haar, dat hem herinnerde aan zijn moeder. Haar stem had een sympathieken klank, zacht en aangenaam. Maar haar woorden bevielen hem niet. Ze tapte uit een vaatje, welks inhoud hem niet smaakte. Zonde, schuld en gerechtigheid waren haar voornaamste woorden.

Hij was zich niet bewust, hoe zijn gezicht verstrakte, maar zij zag het wel. Zij werkte al jaren in gevangnissen.

Ze zweeg van genade en vergiffenis, ze beidde haar tijd.

„Ik heb hier een exemplaar van ons Blad. Dat mag ik bij u achterlaten. Vindt u dat goed?”

„Zeker, mevrouw.”

„Zal ik den directeur verlof vragen, u het Blad iedere maand te zenden?”

„Heel graag, mevrouw.”

Zijn antwoorden klonken beleefd, maar waren eigenlijk slechts bedriegelijke lippentaal.

Toen zij vertrokken was, constateerde hij met tegenzin, dat dit bezoek inderdaad een indruk achterliet in zijn voor indrukken niet zeer vatbaar gemoed.

Het Blad kwam. Hij legde het terzijde.

Maar telkens als hij ernaar keek, zag en hoorde hij de dame, haar statige verschijning, haar innemende stem.

Den derden dag greep hij het Blad en las. Het sprak gelijk de dame, maar toch anders. Het sprak niet alleen van oordeel en gerechtigheid, maar ook van genade en verzoening. Na drie maanden kwam ze terug. „Hebt u ons Blad gelezen?”

„Zeker, mevrouw.”

„Dus u hebt gezien, dat er een weg ter ontkoming is voor schuldigen en

zondaren, zooals wij allen zijn?”

„Die weg is mij al jaren bekend, mevrouw. Van mijn jeugd af.”

Ze keek hem aan. „Wie den weg geweten en niet bewandeld zal hebben. . . .”

Hij heeft geknikt en zich gedwongen tot een schijn van onverschilligheid. Toen is de oude dame weggegaan. Hier kon ze niet doen, wat ze zoo gaarne deed: olie gieten in de wonden van een verscheurde ziel. Hier was geen wond, hier waren alleen stinkende zweren van een giftigen hoogmoed, die een genezing door ootmoed en vernedering niet begeerde.

En nu is het zijn laatste nacht. Innerlijk heeft hij zich voortdurend verzet. Dat Blad, die bezoeker! Eerst heeft hij hen beschouwd als vrienden van vroeger, later als vijanden, want ze lieten niet af en ze gunden hem zijn rust niet, ze ondermijnden zijn kracht en ze ondergroeven de fundeering van zijn sterke zelfgebouw.

Nu stormt alles op hem aan. Nu ziet hij, dat de toekomst, die hij zich heeft opgebouwd, nog ver is. Er zijn zooveel andere dingen. Zijn vertrek uit de cel, de terugkeer in zijn gezin, het hernemen van zijn plaats in de wereld. Hij bedenkt nu, dat die plaats weg is. Bouwplannen heeft hij gereed liggen in zijn brein. Maar de plaats om te bouwen is er niet meer. Wat een ontdekking! Het zorgenzweet breekt hem uit. Schuld! Oordeel! Gerechtigheid! Nu zijn berekeningen falen, wordt hij bang. Bang voor de menschen, nog banger voor God.

Daar klinkt de bel. Opstaan. Om tien uur zal hij vrij zijn.

De morgen begint gewoon. Na het ontbijt moet hij naar den directeur. Die spreekt hem aan als mijnheer. Nu is hij geen nummer meer, nu wordt hij weer mijnheer!

Om half tien stopt een auto voor het gebouw. Twee heeren stappen uit. De derde blijft aan 't stuur en wacht. De anderen gaan binnen. Ze hebben nieuwe zomerkleding bij zich.

De ontslagene bekijkt het grijze costuum, de fleurige das in zomerkleur. Hij kleedt zich correct, nauwlettend en met innerlijk genot.

Zijn jongste broer en een vriend geleiden hem naar de open poort. Daar verandert hij. Hij ziet de wereld. Hoe vreemd, hoe wijd, wat een ruimte! Hij blijft staan, aarzelend, keurig gekleed.

„Ga je gang,”
zegt zijn broer,
hem, den
oudere, den
voorrang ge-
vend. Ze stap-
pen in, de
auto zoekt
weg, de rit zal
anderhalf uur
duren. Spre-
ken doen ze
weinig. 't Is
nog zoo
vreemd.

Nu komt de
vrees weer
opkruipen
naar zijn keel.
De stad ligt
achter hen, ze
zijn buiten.

Akkers vol
graan, weilan-
den en boer-
derijen wisse-
len elkander
af. Hij ziet het
niet.

De anderen
bespeuren
wat. Ze kijken
tersluiks en
observeeren
hem. Wat
blijft hij stil!
„Het heeft
hem erg aan-
gepakt,” den-
ken ze. Hij
merkt het
niet. Hij zit
opnieuw alles
te verwerken,
wat hij in zijn
laatst nacht
verwerkt

heeft. Dan
kijkt hij naar
buiten. Hij
herkent de
streek. Hij
ziet, dat hij op
weg is naar
zijn huis, zijn
omgeving van
vroeger! Nu
wordt zijn

vrees angst. Laat die auto stoppen!
Hij wil uitstappen en wegkruipen in
een boschje of een korenveld!

Neen, neen, dat gaat niet. Maar wat
dan? Zóó kan hij niet terug keeren.
Die oude dame en haar Blad hebben
zijn oogen geopend, hoewel ze niets
anders deden, dan hem de Schrift
voorhouden, Gods getuigenis van on-
wrikbaar recht en van overvloedige
genade.

Nu weet hij, wat hij doen moet.

Schuld erkennen voor God, terug
keeren als een schuldig zondaar. Zoo
alleen kan hij zijn gezin onder de
oogen komen, zijn vrienden ontmoet-
ten, zijn plaats weer innemen in de
samenleving. En dat niet in eigen
kracht, alleen door Gods genade.

Een kreet om schuldvergifenis stijgt
naar boven. Naar God. Hij heeft den
weg altijd geweten, van zijn jeugd
af. En nu, nu pas.... Maar nu ook
voor altijd!

De bejaarde bezoeker weet van dit
alles niets. Ze weet niet eens, waar-
heen hij vertrokken is. Maar de dag
van den Grooten Oogst zal het haar
eenmaal openbaren. Want:
Hetgeen de mensch zaait, dat zal hij
ook maaien.

K. Jonkheid

